

Balua jaka Pauli kwa Atesaloniki Ulongulelu

Balua ju kutumbuli kwa Atesoloniki jaandikwa nu ntumi Pauli, linga mu lipungu 1:1. Kuwesikana balua ju kutumbuli jejwaandiki Pauli kwa pangi jabia balua jaka na pandu pa Bibilia na jaandikwa mu saka sa 51 baada ju kusaliwa Kilisitu. Pauli jwabii ku Kolintu kipindi se jwaandika balua jenze kujenda ku likundi la bandu babunhobale Kilisitu buku Tesaloniki, likundi la bandu babunhobale Kilisitu lejulianzisa sapwali jaki ja pili ju utumi, linga mu kitabu sa Mahengu mu lipungu la 17:1-10. Apwagiki mu kitabu sa Mahengu likundi la bandu babunhobale Kilisitu labii na Ayaudi asokopi na Agiliki bingi.

Pauli ngasejawesa kutama ku Tesaloniki kabee muda ndasu baada ju kuanzisha likundi la bandu babunhobale Kilisitu, ndi jwapelika balua jenze kwaagangamalisa mioju bandu baahobale kola. Balua jibii na majambu gingipi na jibii na malagalaki gagapwaga namuna ja bandu babunhobale Kilisitu heapalika kutama koni ajongini ni Kilisitu. Pauli julangi majambu gagalangi kuhika Kwaka Kilisitu mala ja pili. Kulongaleka bandu bi likundi la bandu ba bunhobale Kilisitu buku Tesaloniki basangii ngamaa mu lijambu heli. Pauli jwatumia lijambu ju kuhika kwaka Kilisitu mala ja pili ngati sindu sakahenga bandu atama maisha

gagunndumbali Sapanga, linga mu lipungu la 5:6-8.

Gagabii nkati

Pauli jutumbuli balua jenze sakaalamuki likundi la bandu babunhobale Kilisitu nu kunsengu Sapanga kwa ndaba jabu, linga mu lipungu la 1.

Alapu julandi kupete mahengu gaki na majambu gajuletiki Timoti, linga mu lipungu la 2-3.

Kabee Pauli jupia maelesu ga namuna bandu babunhobale Kilisitu heapaliaka kutama koni amanyaliya Kilisitu jwihika mala ja pili, linga mu lipungu la 4:1-5:15.

Pauli jujomule sakwaalamuki makundi ga bandu babunhobale Kilisitu kabee na kwaaloba bombi kila jumu mu makundi gala jusoma balua jenze, linga mu lipungu 5:16-28.

¹ Nepani Pauli na Silwano na Timoti, tunhandaki.

Mwanganya mwa bandu bikikundi sa bandu babunhobale Kilisitu mommbii ku Tesaloniki na mwabandu baka Sapanga Atati bitu na bandu baka Bambu Yesu Kilisitu.

Tunndobe lukwali na waamboni waka Sapanga.

Kuhobale kwa bandu buku Tesalonike

² Tunsengu Sapanga kila patunkomboka mu kuloba kwitu kwaka Sapanga sanga kukotoka.

³ Ndaba palongi jaka Sapanga Atati bitu tunkomboka henndangi kuhobale kwinu kwa mahengu gino, hegubi upali winu hegunhwesesa

kuhenga mahengu nakanopi, na hemunhobale Bambu witu Yesu Kilisitu kwinu hekubii kwa sakaka.

⁴ Mwalongu bitu, tumanya Sapanga jutenda kumpala na junhagwi mbia mwa bandu baki,

⁵ ndaba kipindi patunndandila Lijambu la Amboni lela ngasekwabii kwa malobi pena ila kwa makili na ku kujangatiwa na kwa Loho jaka Sapanga koni mmanyi malobi haga ga sakaka. Mumanyi hetutemi na mwanganya, twatama ku kunzangati mwanganya.

⁶ Mwanganya mwapwata lilenganu litu, nu kunziga Bambu. Hata ngati mwang'aliki ngamaa mwagajopa malobi gala sukutogule kuhuma kwaka Loho jaka Sapanga.

⁷ Henu mwanganya mbii lilenganu la sapi, kwa bandu boti babunhobale Kilisitu buku Makedonia nuku Akaya.

⁸ Ndaba, kuhuma kwinu mwanganya malobi gaka Bambu gajogwaniki nga ku Makedonia nuku Akaya pena, ila kuhobale kwinu kwaka Sapanga jijowaniki pandu poti. Henu ngasetupala kabee kulonge ngani.

⁹ Bandu haba alongele kupete kuhika kwitu kwinu mwanganya, hemutujopa twepani, na hemwiileka imong'umong'u, nu kung'anambuki nukuntumaki Sapanga jojubi mwomi na jwa sakaka,

¹⁰ na sajenu mundendale Mwana waki juhuluka kuhuma kunani kwaka Sapanga, yaani Yesu, jojuwe Sapanga anhyoha kuhuma kwa bandu baawii na jojutuoko kuhuma ku inyela yaka Sapanga ejihika.

2

Lihengu laka Pauli ku Tesaloniki

¹ Mwaalongu bangu, mwanganya mwabe mmanyi kuhika kwitu kwinu ngase kwabi kwa bwaka.

² Mmanyi hebutung'alisa nukututondo ku Pilipi kabula jukuhika kwinu ji ku Tesaloniki. Hata na butupengiki ngama, Sapanga witu jutujangati makili gu kunndandi mwanganya Lijambu la Amboni laki sanga kujogopa.

³ Lijambu letumbola twepani mwanganya nga lijambu lelipiti mwamakosa au mipangu jilia wala ngasetupala kunkonga mundu jokapi.

⁴ Twepani muda goti tulonge sejupala Sapanga ndaba jombi jutubona tutenda kuwesa, ndi jutupekia Lijambu la Amboni lende. Mawasu gitu twepani nga kwaapalisa bandu hata kasokopi ila tulonge ngati hejupala Sapanga jojubona mioju jitu mbaka nkati.

⁵ Ndaba ngati hemmanya, twepani ngasetwatumi malobi guku kukolo wala ngase twatumi malobi gu ujanza wala ngase tulikopaki twaakosi ili kupata lupija ku ujanza, Sapanga mweni jumanya.

⁶ Ngase twataputa ulumbi kuhuma kwa bandu, wala kuhuma kwinu, wala kuhuma kwa mundu jokapi,

⁷ hata ngati twepani twaka mitumi baka Kilisitu, twakabia tuwesiki kulaja majambu gokapi kuhuma kwinu. Lakini twepani twabii twaapoli kwinu mwanganya ngati heabi amabu kwa bana baki.

⁸ Twabi tumpai mwanganya ngamaa hata nga pe kundandi mwanganya Lijambu la Amboni laka Sapanga pena, ila kabee hata kupia womi witu ndaba jinu. Hela ndi upali witu hewabii kwinu!

⁹ Mwaalangu bangu, mwanganya nkomboka hetwahenga mahengu nukung'alika. Patunn-dandila Lijambu la Amboni laka Sapanga twahenga lihengu muhi ni ikilu ili twiikuba nsigu kwa mundu jokapi kwinu mwanganya.

¹⁰ Mwanganya mutubweni na Sapanga jutubweni hetwabii twa bandu twa sapi, baatama ngati hejupala Sapanga na bila kulaumiwa.

¹¹ Mmanya twepani tunhengi kila jumu winu ngati atati hebaatende bana baki mweni.

¹² Tungangamalisa mioju, tumpolesa mwoju nu kunhingamaki ili nhwesa kutama ngati hejupala Sapanga jojunkema mu Ubambu Ukolongu nu ulumbi waki.

¹³ Kabee tunsengu Sapanga bila kukotoka ndaba patundetila lilobi laka Sapanga, mwilijogwini, muujopa nga ngati malobi gaka mundu ila ngati malobi gaka Sapanga na ndi sakaka hegabile. Ndaba Sapanga juhenga lihengu nkati jinu mwanganya monhobale.

¹⁴ Mwaalangu bitu, mwanganya mpatiki majambu hagagalaga gagaapatiki makundi ga bandu babunhobale Kilisitu buku Yudea, majambu gagaapata bandu baka Kilisitu Yesu. Mwanganya bunng'alisa bandu bantama naku ngati bombi hebabia ang'aliswi na Ayaudi ajabu,

¹⁵ Ayaudi banga kuhobale ndi babunkoma Bambu Yesu na Alota baka Sapanga, butung'alisa

na twepani kabee. Bandu haba bunsuki Sapanga, nakabee abaja ba kila mundu.

¹⁶ Hata ngati balenga kutupenga twiilandi kwa bandu banndema yengi Lijambu la Amboni lelaoakula. Ndi hebilijonzuke mahakau gala ili gatwelila gabahenga masoba goti. Henu inyela yaka Sapanga itei kwahiki.

Ndaba jaka Pauli kwaajende Atesaloniki kabee

¹⁷ Mwaalangu bitu, kulekana kwitu na mwan-ganya kwabia kwa muda nsokopi pena, kabee kulekana hoku kwabi kwa nhnhyega pena na nga kwa mbomo. Muda nsokopi monikatai, tunkombwiki ngamaa na twapai kuhika kumm-bona mwan-ganya kabee.

¹⁸ Henu twaamua kunhiki kabee. Nepani Pauli nalenga kuhika kwinu kupeta mala jimu, lakini Lijobi latenda kunipenga.

¹⁹ Boo, patwiiijema palongi jaka Bambu Yesu pajwiika, kukipuni kuwesa kwitu kwiibia kupete sindu bole? Kwi ibia kupete kwinu mwabete, mwan-ganya ndi kuhobale kwitu ndi kutogule kwitu.

²⁰ Hena, mwan-g'anya ndi ulumbi witu nu kuto-gule kwitu!

3

¹ Mwisu we ngasetwawesa kuinakali ngani. Ndienu twaamua kuigali kajika jitu ku Ateni.

² Tuntuma kwinu nndongu witu Timoti, jou-juwe jojuhenga lihengu pamu na twepani kuntumaki Sapanga mu kulandi Lijambu la Amboni laka Kilisitu. Tuntuma ili jungangamalisa kuhobale kwinu nu kumpolosa mioju.

³ Ili kuhobale kwaka mundu jokapi kati jinu kwiialabika ndaba ju kung'alika hoku. Mwanganya mmanyiki tupalika kupata mang'aliku.

⁴ Ndaba patwabi pamu na mwanganya tumpwagila, mwiitenda kung'alika na ngati hemmanya, ndi hekupiti.

⁵ Ndaba nunntuma Timoti kwinu. Ngasenawesa kulendale ngani, nahenu nuuntuma ili kumanya lijambu lukuhobale kwinu. Kwiibonikana Jojukolo jatenda kunndenga ni lihengu loka letuhengiki kwinu liihoba bwaka!

⁶ Henu Timoti juhikiki kwitu, najombi jutupwagi malobi gu kututogulesa gu kuhobale kwinu nu upali winu. Jutupwagi ntenda kutukomboka muda gwoti, na nntokule kutubona twepani ngati twepani hetutokule kummbona mwanganya.

⁷ Henu malobi gi lijambu lu kuhobale kwinu gutupolwisi moju mu tabu na mang'aliku goti,

⁸ ndaba sajenu tutama su usakaka ana mwanganya nzemiki nganganganga mu kujongana na Bambu.

⁹ Henu tuwesa kusengu Sapanga witu ndaba jinu. Tunsengu su kutogule kotubinaku palongi jaki ndaba jinu.

¹⁰ Tuendale kunndoba Sapanga ikilu na muhi kwa moju witu goti ili jutupekia napwasi ju kummbona kabee ili tuwesa tumpekiya sokapi sekipongwi mu kuhobale kwinu.

¹¹ Tunndoba jombi Sapanga Atati bitu na Bambu witu Yesu, jutuandalia indela ju kuhika kwinu.

¹² Bambu junhwesisa mwanganya kupalana na

kwaapala bangi boti ngani ngati na twepani hetumpala mwanganya.

¹³ Henu jujigangamalisa mioju jinu, na mwananya mwiibia monkamiliki na mwa bandu baa sapi palongi jaka Sapanga na Atati bitu masoba Bambu witu Yesu pajwiika pamu na boti baabi baki.

4

Womi gogunndengane Sapanga

¹ Henu mwaalongu bangu, muliboliki kuhuma kwitu twepani namuna ju kutama pundema pani ili kunndengane Sapanga. Na sakaka ntama hae-lahela. Henu tunndoba nu kunhingamaki ngamaa kupete lihina laka Bambu Yesu nhendaliya kukola ngani kupete haga.

² Ndaba mugamanya malagalaki gatumpekia kupete uwesu waka Bambu Yesu.

³ Sapanga jupala mwanganya mbia mwa bandu ba sapi na muliboa mu maisha gu ugoni.

⁴ Kila mwanalomi nkati jinu jupalika kumanya namuna ju kutama nu nhwanu waki ku usapi ni isima,

⁵ na nga su kutokule liyaa ngati bandu banga Ayaudi banga kumanya Sapanga.

⁶ Nala mundu jokapi jukotuka kunkose au kunhuni nzaki kupete lijambu lende. Tumpwagila ganiaga nu kunkanaki ngamaa kupwaga Bambu jwapekia azabu bahenga majambu haga.

⁷ Sapanga ngasejutukema kutama maisha gu ugoni ila tutamaa maisa gu Sapi.

⁸ Ndienu jojugakana mabole haga ngase ankana mundu ila ankana Sapanga mweni jojumpeke mwanganya Loho waki wa Sapi.

⁹ Ngasempalika kunhandaki kwaapala alongu binu. Ndaba Sapanga jummboliki namuna ju kupalana.

¹⁰ Na mwaahenge hahelahe alongu binu boti kila pandu ku Makedonia. Henu mwaalongu bangu tunndoba nhenga hela hata nakanopi.

¹¹ Mbia na nia jukutama maisha gu kutuli, kila jumu juhenga majambu gaki mweni na juhenga mahengu gaki kwa maboku gaki mweni ngati hetunndagalakia pamwandi.

¹² Kupete kuhenga hela mwiipata ulumbi waamboni kuhuma kwa bandu banga akilisitu, na nga mwiikubi na ndaba ja kwaahobale bangi kwa hindu yempala.

Kuhika kwaka Bambu

¹³ Mwaalongu bitu, tupala mmanya usakaka kupete bandu baawii pani pundema, ili mwi-ibina mwoju ngati bandu bangi banga kuwesa kuhobale.

¹⁴ Twepani tuhobale kupwaga Yesu jwawii nu kuyoka, nahenu tuhobale Sapanga jwaaleta pamu na Yesu boti baawii koni atenda kunhobale.

¹⁵ Letumpwagi heli libole laka Bambu, kupwaga twepani twetubi twabomi, twepani totuhendale kutama mbaka pajiika Bambu, sakaka ngatwi-ikubi twaalonguli baawii pani pundema.

¹⁶ Ndaba giipita mihilu, sauti jaka Ntumi nko-longu waka Sapanga, sauti ji imbata jaka Sapanga, na Bambu mweni jwii huluka kuhuma kunani

kwaka Sapanga. Ndienu baawii koni anhobale Kilisitu bi iyoka hoti.

¹⁷ Ndipala twepani twetubii twabomi kipindi sehesi twiihegalania pamu na bombi kwaka Sapanga ili kumpengalane Bambu munani. Nahenu twiitama pamu na Bambu yaka petapeta.

¹⁸ Henu, mpolwisiana mioju kwa malobi haga.

5

Mbia tayali ndaba jilisoba laka Bambu

¹ Mwalongu bangu nga ndaba jukunhandaki mwanganya malobi kupete kipindi nu nsimu wa majambu haga pagiipitila.

² Ndaba mwabe mmanya lisoba laka Bambu liika ngati mwii hejuhika ikilu.

³ Bandu pabibia apwaga, “Lubii lukwali na kila sindu kibi sapi,” ndi ling'ai helanhabukia muda gogo! Majambu ge haga giipitila pee ngati lipyanda lukubeleka hegumpiti mmbomba jojubeleka, wala bandu nga biiwesi kugujepa.

⁴ Lakini mwaalongu bangu ngasemmbi kulwie, ni lisoba heli ngaselipalika kunhiki gapula ngati mwie.

⁵ Mwanganya mwaboka mwabandu montama pu unang'anu, mwabandu ba muhi. Twepani nga twabandu ba lwiye, wala nga twabandu bi ikilu.

⁶ Nala twiigone lugonu ngati bandu bangi, tutakiwa tukelukya nu kulilongo twabete.

⁷ Ndaba baagone, agone ikilu na baalobe, alobe ikilu.

⁸ Lakini twepani twabandu ba muhi tupalika kuba twabandu twetulilongosa twabeti. Nala tubia nukuhobale nu upali ngati ingobu

jukulikenga pikigamba, nukuhobale kwitu kwa wokopu kubia ngati kopia jikisomasoma.

⁹ Ndaba Sapanga ngase jutuagula ili kutuhoa kwi inyela yaki, ila tuupata wokopu kupete Bambu witu Yesu Kilisitu,

¹⁰ jojwakuwa ndaba jitu, ili tutama pamu na jombi, tubia tuwi au twabomi.

¹¹ Henu mpolisana mioju nu kujangatana mwabe kwa mwabe, ngati henhenga sajenu.

Malagalaki gukujomule na Malamuki

¹² Mwalongu bangu tunndomba mwaatendila hisima bahenga lihengu kati jino, babundongosa nu kumbola kutama pamu na Kilisitu.

¹³ Mwapekia hisima ngolongu na kwaapala ndaba ji lihengu Leahenga. Nkuba nu lukwali nkati jino.

¹⁴ Mwaalongu bitu tunndoba mwaakanakiya bandu baabi banga kupala kuhenga lihengu, mwaagangamalisa mioju bandu babii nu lujogopu, mwajangatia bandu banga na makili, mm-bia monhinakali kwa bandu boti.

¹⁵ Nndingalia mundu jokapi jwaandepa jongi majambu mabaja kwa mabaja, ila nia jinu jibia kuhengiana majambu ga amboni muda goti na kwa ahenge majambu ga amboni bandu boti.

¹⁶ Ntugulia masoba goa,

¹⁷ mundoba Sapanga bila kukotoka,

¹⁸ munsengula kwa kila lijambu lelumpiti. Haga ndi gajugapala Sapanga mu kujongana kwinu na Kilisitu Yesu.

¹⁹ Mwampenga Loho jwa Sapi,

²⁰ mwagulongama ulota kuhuma kwaka Sapanga.

²¹ Mpema kila sindu. Nzingatia sekibi sa amboni,

²² nu kujepa kila aina ubaja.

²³ Sapanga mweni jojutupeke lukwali junnyambisa nu kunndenda mwanganya ngani yaani umundu winu woti na loho inu na mioju na nhyega yinu yanga ni kihakau sokapi kipindi su kuhika Bambu witu Yesu Kilisitu.

²⁴ Sapanga jojunkema mwanganya jwiihenga hela ndaba jombi juhobaleka.

²⁵ Mwaalongu bangu mutulobila na twepani kabee.

²⁶ Mwaalamukiya alongu boti kupete nginyuli ju upali nkolongu.

²⁷ Nundagalaki kupete lihina laka Bambu mwaasomila alongu bitu boti babunhobale Kilisitu balua jenze.

²⁸ Tunndobe wa amboni waka Bambu witu Yesu Kilisitu.

Amatengu
The New Testament in the Matengo language of
Tanzania: Amatengu

copyright © 2020 The Word for the World International

Language: (Matengo)

Contributor: The Word for the World Southern Africa

The New Testament in Matengo Language.

The Word for the World

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution Share-Alike license 4.0.

You have permission to share and redistribute this Bible translation in any format and to make reasonable revisions and adaptations of this translation, provided that:

You include the above copyright and source information.

If you make any changes to the text, you must indicate that you did so in a way that makes it clear that the original licensor is not necessarily endorsing your changes.

If you redistribute this text, you must distribute your contributions under the same license as the original.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

Note that in addition to the rules above, revising and adapting God's Word involves a great responsibility to be true to God's Word. See Revelation 22:18-19.

2025-05-14

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 May 2025 from source files dated 14 May 2025

68e6beac-0abf-549f-91d7-ab33f1fb6cd4